

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kommentit Kunnat tuottajina – erillisselvityksen luonnokseen

Kommentit sosiaali- ja terveysministeriön
kommentointipyyntöön

Juha Myllymäki

27.11.2019

Yleistä

- Kunnat tuottajina –selvityksessä on tuottamiskysymyksenä tarkasteltu myös yleisiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä tehtäviä.
- Kuntien tehtävänä on kuntalain mukaan kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen. Kunnilla tulee olemaan jatkossakin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviä, joita maakunnan tulee toiminnallaan tukea.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä yleisiä tehtäviä ei tule tarkastella tuottamiskysymyksenä kunnan ja maakunnan välillä. Kyse on molemmille kuuluvasta yhteisestä tehtävästä.
- Raporttiluonnoksessa ei ole käsitelty mahdollisuutta sopia järjestämisvastuun siirtämisestä kunnalle. Mikäli maakunta on itsehallinnollinen toimija, sillä tulee olla toimivalta arvioida paras tapa järjestää palvelut ja mahdollisuus sopia järjestämisvastuusta.
- Kunnan rooli palveluntuottajana tulee huomioida esimerkiksi tehtäväkohtaisessa lainsäädännössä niin, että sopiminen palvelujen tuottamisesta on mahdollista. Käytännössä selkeintä on mahdollistaa järjestämisvastuun siirtäminen.

Raportissa esitetyt vaihtoehdot tuottamiselle

1. Kunnalla olisi oikeus yleisen toimialan puitteissa tuottaa palveluja omalla rahoituksellaan.
2. Kunnalla olisi laissa säädetty **velvollisuus tuottaa** määriteltyjä palveluja
3. Kunnalla olisi **oikeus** tuottaa laissa säädetyissä tehtävissä palveluja **ilman että maakunnalla olisi harkintavaltaa** kunnan roolista. Maakunta rahoittaisi palveluja.
4. Kunnalla olisi mahdollisuus tuottaa palveluja maakunnan kanssa tehtävän sopimuksen perusteella.

Vaihtoehto 1

- Mikäli kunnalla olisi oikeus tuottaa palveluja omalla verorahoituksellaan, tällä olisi **positiivisia** vaikutuksia.
- Aukkaiden itsehallintoon pohjautuva kunnan ydintehtävä on huolehtia asukkaidensa hyvinvoinnista. Kunnalla on mahdollisuus omien resurssiensa puitteissa harkita, miten se tätä tehtävää toteuttaa.
- **Yleisen toimialan rajoittaminen ei ole käytännössä mahdollista.**
- Kyseessä on kunnan näkökulmasta mahdollisuus, ei velvollisuus tuottaa palveluja. Mahdollisuus palvelujen tuottamiseen vahvistaa itsehallintoa, osallisuutta ja vastuuta kuntalaisten hyvinvoinnista.
- Kunnan tulee voida yleisen toimialansa puitteissa myös osallistua maakunnan järjestämiin kilpailutuksiin tai palvelusetelillä annettavien palveluiden tuottamiseen osakeyhtiömuodossa.

Vaihtoehto 2

- Mikäli kunnalla olisi laissa säädetty **velvollisuus tuottaa** määriteltyjä palveluja, tällä olisi negatiivisia vaikutuksia.
 - Lakisääteinen velvollisuus tuottaa palveluja edellyttäisi kuntien perusrahoitukseen sisältyvää riittävää rahoitusta tehtävien hoitamiseksi. Rahoituksen riittävyys ei voi olla maakunnan hallinnollisella päätöksellä ratkaistavissa oleva asia.
 - Lakisääteisissä velvoitteissa tulee olla kyse järjestämisvastuusta, johon osoitetaan rahoitusperiaatteen mukaisesti myös rahoitus.
 - Vaihtoehto jossa kunnalla on lakisääteinen **velvollisuus tuottaa** palveluja on ongelmallinen kunnallisen itsehallinnon kannalta, ellei kysymys ole kunnan järjestämisvastuusta. Vastuukysymykset kunnan ja maakunnan välillä olisivat mallissa vaikeasti ratkaistavissa.

Vaihtoehto 3

Mikäli kunnalla olisi **oikeus** tuottaa laissa säädetyissä tehtävissä palveluja **ilman että maakunnalla olisi harkintavaltaa** kunnan roolista, tällä olisi negatiivisia vaikutuksia. Maakunta rahoittaisi palveluja.

- Mahdollisuus tuottaa palveluja ilman rahoituksesta vastaavan maakunnan myötävaikutusta olisi ongelmallinen kunnan ja maakunnan välisen vastuun kannalta. Vaihtoehto olisi erityisen ongelmallinen maakunnan laissa säädetyin vastuun kannalta.

Vaihtoehto 4

- Mikäli kunnalla olisi mahdollisuus tuottaa palveluja maakunnan kanssa tehtävän **sopimuksen perusteella**, tällä olisi positiivisia vaikutuksia.
 - Vaihtoehdossa on lähtökohtana luottamus siihen, että alueella ja paikallisesti on kyky valita toimivin ja toteuttamiskelpoisin toimintatapa.
 - Kunnan ja maakunnan yhdessä sopima järjestely toteuttaa molempien intressejä.
 - Vaihtoehto huomioi erilaiset olosuhteet ja tarpeet. Myös kielelliset olosuhteet voidaan huomioida sopimusjärjestelyin.
 - Kuntien ja maakunnan palveluiden yhteensovittaminen on mahdollista sopimuksin.
 - Selvityksessä olisi syytä käsitellä tarkemmin myös muita kuin kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen läheisesti liittyviä tehtäviä.
- Työnjaosta sopiminen tuottamisen ja järjestämisvastuun osalta tulisi olla laajasti mahdollista kunnille jääviin tehtäviin läheisesti liittyvissä tehtävissä. Jatkossa tulisi lisäksi selvittää, millä edellytyksillä ja kriteereillä maakunnat ja kunnat voivat sopia myös laajemmin tehtävistä ja työnjaosta.

Vapaa sana raportti- luonnoksesta

- Julkisoikeudellisena toimijana kunta voi hoitaa julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä. Tämä tulee huomioida työnjaon toteutusvaihtoehtoja tarkennettaessa
- Maakunnalle tulisi antaa toimivalta siirtää sopimuksella järjestämisvastuu yhteisesti sovitussa laajuudessa kunnalle. Maakunta voi asettaa palveluja koskevia kriteerejä, joilla voidaan varmistaa asukkaiden yhdenvertaisuus ja palveluiden yhteensovittaminen myös kunnalle siirrettyjen tehtävien osalta
- Järjestämisvastuun siirtäminen edellyttää, että lainsäädännössä on tosiasiallisesti mahdollistettu järjestämisvastuun siirtäminen.
- Maakunnan yksinomainen järjestämisvastuu ilman sopimismahdollisuutta merkitsee kilpailuoikeuden laajaa soveltamista kunnan ja maakunnan välisiin sopimuksiin. Mahdollisuus järjestämisvastuun siirtämiseen helpottaisi sopimista olennaisesti. Järjestämisvastuun siirtämiseen ei sovelleta kilpailu- ja sisämarkkinasäännöksiä.
- Rahoitusjärjestely järjestämisvastuun siirtyessä tulee huomioida maakunnan rahoitusta valmisteltaessa. Rahoituksen tulee lähtökohtaisesti siirtyä järjestämisvastuun mukana.
- Kuntien ja maakuntien välinen työnjako tulee huomioida myös henkilöstö- ja omaisuusjärjestelyistä säädettäessä.